

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

Luonnoksessa todetaan, etteivät kansalliset toimet monimuotoisuustavoitteiden saavuttamiseksi ole olleet riittäviä ja että tavoitteet vaativat koko yhteiskunnan läpäisevän ekologisen siirtymän luonnon monimuotoisuutta köyhdyttävien paineiden vähentämiseksi ja sitä elvyttävien toimenpiteiden vahvistamiseksi. Lisäksi todetaan ylisukupolvinen oikeudenmukaisuus – luontokadon kielteiset seuraukset kasautuvat ajan myötä.

Lopulta kalleinta on toimenpiteiden siirtäminen myöhemmäksi. Strategian tavoitteet ovat erittäin tarpeellisia. On tiedostettava, että ne asettavat luonnonvarojen käytölle reunaehdoja. ELY-keskus tuo esille, että näitä reunaehdoja ei nykyisin tiedosteta tai ymmärretä eikä siten riittävästi tarkastella, kun muita kansallisia ja alueellisia strategioita ja ohjelmia laaditaan. Seuraavaksi valmisteltavassa strategian toimeenpano-ohjelmassa on löydettävä keinot varmistaa kansallisiin sitoumuksiin liittyvien tavoitteiden integroituminen kaikkiin prosesseihin, joilla on tavoitteiden saavuttamiseen vaikutusta. Perustana on korkeatasoinen, riippumaton tutkimustieto ja sen huomioiminen päätöksenteossa kaikilla tasoilla ja kaikilla hallinnonaloilla ohjauksesta konkreettisten toimenpiteiden toteutukseen.

Kaakkois-Suomella on merkittävä rooli uhanalaisten lajien leviämisessä Venäjältä muualle Suomeen. Venäjän suunta on myös potentiaalinen riski vaarallisten eliölajien, tautien tai vieraslajien leviämislle, mikä tulisi ottaa myös huomioon suojelusuunnittelussa ja -tavoitteissa.

2.1. Soiden ojituksen keskiarvoksi on mainittu 60 %. Arvo on liian optimistinen, sillä maakuntatasolla ojitusaste on selvästi korkeampi, suurimmillaan 70–90 %.

2.4 Luontokato ja ilmastonmuutos -kappaleessa on esitetty ilmastonmuutoksen uhasta vain lajeille, mutta olisi syytä ilmoittaa vastaavat luvut myös luontotyypeille (luontotyyppien uhanalaisuus 2018).

3.1 ja 3.2 Päätaivoite ja tarkemmat tavoitteet

3.1 Strategian päätaivoite

Tavoitteiden asettelussa on syytä kiinnittää enemmän huomiota ekologisiin realiteetteihin. Tavoitteen mukaan monimuotoisuuteen vaikuttavat toimet ovat niin vaikuttavia, että luonnon monimuotoisuuden tila 2030 on vähintään samalla tasolla kuin 2020. Vaikka edellisen strategiakauden toteutuminen oli vaatimatonta eikä monimuotoisuuden heikkeneminen pysähtynyt, miten vuoden 2020 heikko tilanne voisi olla riittävä seuraavan kauden minimitaivoitteeksi? Tavoitteen asettelu ei tue seikkaa, että luontokato olisi mahdollista pysäyttää.

Lisäksi väite siitä, että jos elinympäristöjen rakenne ja toiminta saataisiin kuntoon 2030 mennessä, niin akuutti uhanalaistuminen lajien osalta olisi mahdollista pysäyttää vuoteen 2035 mennessä. Lajien lisääntymisbiologia, populaatorakenne ja leviämiskyky vaativat pidemmän ajanjakson uhanalaistumiskehityksen pysäyttämiseen.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

3.3.1 Uhanalaistumisen pysäyttäminen

Kappaleessa todetaan, että luontotyyppien muutokset ovat yleensä lajien muutoksia hitaampia, vaikka eristyneiden luontotyyppien lajien palautuminen voi olla erittäin hidasta tai laji ei koskaan leviä kunnostetulle luontotyyppille (esim. kasvit, sammalet, jäkälät).

Osiassa 3.3.1. todetaan sisävesien luontotyyppien keskeiseksi rakennepiirteeksi vedenlaatu. Nykyisin vesien tilaa kuitenkin tarkastellaan muuhunkin kuin vedenlaatuun liittyen. EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisessa arvioinnissa tarkastellaan hydrologis-morfologista eli rakenteellista ja veden määrään liittyvää tilaa ja pääpaino on biologisissa mittareissa, kuten kalastossa ja vesikasvillisuudessa sekä levisssä. Tarkastelun tulee kohdentua laajemmin myös pienvesiin ja pieniin vesistöihin, jotka ovat kovimman muutospaineen alla, mutta jotka eivät ole millään lailla mukana vesienhoidon vesien tilan ja toimenpiteiden arvioinnissa. Muutos vesien tilassa edellyttää huomion kiinnittämistä myös valuma-alueiden latvaosiin. Ohjelmalla voitaisiin merkittävästi edistää myös vesienhoidon taivoitteiden saavuttamista tämän kokonaisuuden tarkemmalla pohdinnalla. Samalla saataisiin lisättyä synergiaetuja eri direktiivien yhteensovittamisessa.

3.3.3 Elinympäristön laadun parantaminen

Kunnostettaessa elinympäristöjä, mm. perinnebiotooppeja tai soita, pitää kiinnittää erityistä huomiota myös niihin lajeihin, jotka eivät ole suoraan indikaattoreita ko. luontotyyppin kunnan ilmentäjinä, vaan kenties ne toimivat isäntälajina uhanalaiselle perhoslajille. Perinteisten

kunnostustoimien myötä on varottava heikentämästä ikään kuin ”kylkiäisenä” esiintyvää luonnon monimuotoisuutta.

3.3.4 Ekosysteemien toiminnan turvaaminen

Strategiassa ekosysteemin osalta keskitytään tärkeimpiin ekosysteemiprosesseihin (hiilen, veden ja ravinteiden kiertoon sekä pölytykseen). Biodiversiteettistrategian tekstissä ei ekosysteemin biologian osaa ole kuitenkaan huomioitu lainkaan riittävästi. Näin mm. eliöiden vuorovaikutus ei tule riittävästi huomioiduksi.

3.3.5 Geneettistä monimuotoisuutta koskevat tavoitteet

Pirstaloituneet elinympäristöt luovat eriytyneitä populaatioita eikä tällöin eristyneiden populaatioiden välillä ole riittävää geenien vaihtoa. Geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseksi olisi mm. alueiden/luontotyyppien kytkeytyneisyys turvattava säilyttämällä ja kunnostamalla riittävän laajoja, yhtenäisiä, lähekkäin sijaitsevia alueita samoja luontotyyppisiä, jolloin niiden välillä (harvinaisten ja uhanalaisten) lajien olisi mahdollista lisääntyä ja pitää geenien diversiteetti monipuolisena. Kytkeytyneisyyttä eri elinympäristöjen välillä tulisi painottaa konkreettisin toimenpitein, esim. ”viherkäytävin” kansallisessa strategiassa.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

-

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin puuttuminen

Toimenpiteille pitää esittää aikataulu.

3.5.7 Luonnon monimuotoisuuden tilan seuranta, arviointi ja tutkimus

Seurannan järjestämisen kannalta pitäisi selkeyttää luonnon monimuotoisuuden kehitykseen liittyvät käsitteet tavoitteiden saavuttamisen arvioimiseksi jatkossa.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

-

Muita huomioita luonnoksesta

6. 4.1. strategian tavoitteisiin liittyvät huomiot

Tämä kappale on täyttä asiaa.

4.2 Strategian luontovaikutukset

Metsätalouden piirissä olevilla alueilla pitäisi hoitotoimissa huomioida harvinaisten luontotyyppien kytkeytyneisyys tiukasti suojeltujen alueiden välillä ja niiden lähiympäristössä.

Clack Marjaliisa
Kaakkois-Suomen ELY-keskus